

Keskkonnasõbralike sündmuste seminar-mõttetalgud 31.okt 2019 Tartu loodusmajas

Paneelarutelu „Kuidas avalike üritustel vähendada jäätmeteket ja suurendada taaskasutust?“ kokkuvõtvad märkmed

Vestlust juhtis Raimo Matvere, arutlesid Väätsa prügila projektijuht Toomas Laimets, Keskkonnaministeeriumi nõunik Made Saadve ja Tallinna Ettevõtlusameti jäätmehooldusosakonna juhataja Tõnu Tuppits.

Märkmeid tegi Kadri Kalle.

- Inimesed ei ole harjunud erinevatel üritustel jäätmeid sorteerima, sest seda harjumust pole igapäevaelust (kodus, kontoris, koolis). Peaks järjekindlamalt nõudma liigiti kogumise võimaluste loomist KOVilt.
- KOVidel on võimalus jäätmekäitluseeskirja ja avalike ürituste nõuete kaudu muuta ürituste korraldus keskkonnasõbralikumaks.
- Spordiseaduse alusel toimuvate võitlused ei ole avalikud üritused, vaid eraldi spordiüritus. Kas ja millised nõuded neile?
- Harku vald kui hea näide - vald ostis ise korduvkasutatavad joogitopsid, mida vajadusel välja renditakse; ühekordsete topside kasutamine keelatud.
- Praegu on paljudel avalikel üritustel aidanud jäätmeid sorteerida nn rohesaadikud, kes seisvad konteinerite kõrval ja seletavad, mida kuhu visata.
- Ühekorraplastidirektiiv ei keelusta ühekordseid plasttopse, vaid näeb ette tarbimise vähendamist. (Põhjenduseks see, et ei ole piisavalt funktsionaalseid alternatiivsetest materjalidest topse, teistele nõudele ja söögiriistadele olevat rohkem asendustooteid olemas). Võiksime Eestis nende kasutust ka ikkagi rangemalt piirata.
- Ühekorraplastidirektiiv räägib teatud toodete “turule laskmise keelust”, mida see täpsemalt tähendab? Inglise keeles:
 - *The Directive defines placing on the market as “the first making available of a product on the market of a Member State”, where making available is defined as “any supply of a product for distribution, consumption or use on the market of a Member State in the course of a commercial activity, whether in return for payment or free of charge.” The market restriction therefore applies regardless of the channel of distribution (whether physical or online) or the imposition of a fee.*
- Üldiselt tuleks nõude osas liikuda korduvkasutusvõimaluste poole, kuna ka komposteeruvad ja biolagunevad plastnõud saavad ühekorraplastidirektiiviga keelatud. Lisaks jääb endiselt alternatiivmaterjalide (nt puit, papp) keskkonnamõju.
- Hetkel on veel jäätmekäitlusteekonnal mitmeid lünki ja riske, nt kas koristajad ise panevad valesse kohta vms. Pole kindlust, et õigesti sorteeritud jäätmed ringlusse lähevad.
- Väätsa kompostitavate nõude katse: 19 päeva, 71 kraadi, kompostimisreaktoris, koos sideaine ja teiste biojätmetega. Taldrikud ja topsid olid lagunened, paar üksikut kahvlit olid sees. Katse võib lugeda õnnestunuks praegu. Proovid lähevad Saksamaale analüüsimisele, kui tulemused on positiivsed, võib seda komposti müüa. Folgilt tulnud jäätmete seas (2

tonni) toitu ei olnud, see oli ära söödud, ainult nõud. Väätša on väike piirkondlik prügila, st Väätša ei saa kõigile seda teenust pakkuda. See peaks pigem olema igas piirkonnas eraldi.

Maailmakohviku sessioonide märkmed:

Sponsorlus (Eliisa Saksingu ja Raimo Matvere juhitud mõttekoda/laud)

Väljakutsed

- Ürituste korraldajatel ei ole finantsvõimekust, et sponsoritele karmimaid tingimusi seada või nendest loobuda (kui väärtused päriselt ei klapi), sest uut asemele raske leida. Teatud sponsoritel puudub ka konkurents
- Korraldajal ja/või sponsoril puudub teadmine, kuidas keskkonnasäästlikult nähtavust luua
- Keskkonnateadlikult mõtleivate partnerite/sponsorite leidmine on keeruline
- "Reklaamikultuur" on keskkonnaaenulik > "alati on olnud" õhupallid, pvc-bännerid, flaierid, kingitused jne
 - puudub tahe sissetöötatud odavaid lahendusi muuta
 - vähene teadlikkus alternatiividest
 - turundus-/reklaamkingiagentuuridel on mugavam käia tuttavat rada pidi ja pakkuda seda oma klientidele (ürituste vaates sponsoritele)
 - osadel üritustel on ka osalejatel ootus, et antakse tasuta nänni
- Rohepesu > teadmatuses (või vahel ka teadlikult) esitletakse keskkonnasõbralikuna lahendusi, mis seda tegelikult ei ole (suurtes kogustes korduvkasutatavate pudelite pakkumine, komposteeruvad nõud jne)
- Keskkonnasõbralike koostöövormide leidmiseks peaks ürituse korraldaja ise olema loominguline, panustama palju aega ja energiat, et alternatiive leida
 - eeldab meeskonna-siseselt ühtemoodi arusaamist ja soovi valdkonda arendada (tihtilugu see nii ei ole)
 - keegi peab panustama ekstra aega, et lahendusi leida

Lahendused ja ideed

- Julgelt öelda "ei" toetajatele, kes keskkonnast ei hooli (või vähemalt lahendustele, mida pakutakse, kuid mis ürituse väärtuste ning keskkonnanahoiu nägemustega kokku ei lähe)
 - Boikoteerida nn teada ja tuntud prügistajaid (ehk partnereid, kes ujutavad üritusi nänniga, promomaterjaliga üle)
- Pikaajaliste sponsorlepingu sõlmimine, mille tulemusena
 - turundusmaterjal jm tarvikud lähevad aastast aastasse korduvkasutusse
 - partnerid tunnevad teineteise ootusi ja võimalusi paremini, on tingimused selgemalt alguses läbi vaieldud
- Toetajatega läbirääkimistel sõnastada ürituse korraldaja poolsed ootused keskkonnasõbralikkusele kohe esimesel kohtumisel > see väldib hilisemaid komplikatsioone
- Kindlasti on vajalik "saada laua taha" toetaja enda esindaja, mitte suhelda ainult läbi agentuuride > väldib väärarusaamist, koostöö ei lähtu agentuuri kasust ja ootustest
- Brainstormida, mõelda koos toetajaga välja loovamad, keskkonnasõbralikumad toetaja nähtavust võimaldavad lahendused

- mõlemad osapooled investeerivad aega
- paluda partneril/toetajal lahendada ürituse korraldaja praktilist probleemi (nt bränditud istumis/puhkealad festivalialal, mobiilide laadimise punktid jms > neist on alati puudus; Santa Maria tänavatoidufestivalidel > aitas maitseelamustega vabatahtlike motiveerida)
 - Idee: kaasata toetaja töötajaid/peresid üritustel vabatahtlikeks (nt roheline mõtteviisi saadikud jäätmepunktides)
- Luua koos kreatiivseid lahendusi, mis ei too toetajale klassikalist suurt nähtavust üritusel, küll aga pakub seda läbi sisu/programmi (Telliskivi Kirbufestivalil aitas toetaja Uuskasutuskeskus teha moeletendust)
- Flaierite asemel leppida kokku, et antakse inimestele reaalseid tootenäidiseid (ära ütle, et oled hea, anna proovida) > see filtreerib tõsisemad huvilised välja
- Füüsiliste bännerite asendamine digitaalsete lahendustega
- Vältida (nt konverentsidel) esinejatele/osalejatele kinkide tegemist, pigem selle asemel annetada puude istutamiseks vms
 - Vältida nn “goodie bag’e”, uute kaelapaelade jms klassikaliste ürituste juurde käivate lahenduste kasutamist > taaskasutada olemasolevaid, paluda osalejatel endil kaasa võtta

Jäätmetekke vähendamine ja sildid (Kristiina Kerge ja Eeva Kirsipuu-Vadi juhitud mõttekoda/laud)

Väljakutsed

- Taristu - puudub teenusepakkuja, kellelt tellida suur kogus raame prügikottidele ja/või prügikaste.
- Segadus ühekordsete nõude materjalidega - ei ole selge, mis sobib kompostimiseks ja mis mitte
- Puudub terviklik ülevaade, milliseid jäätmeid eraldi koguda ning mis neist edasi saab.
- Erinevad reeglid erinevates piirkondades, peaks olema üle-Eestiliselt ühtsed nõuded, näiteks nõuded toitlustajatele.
- Praegu festivali sisu jääb aeg-ajalt keskkonnateemade varju
- Märgistuse ja konteinerite erinevus, nõ kliendil raske orienteeruda

Lahendused, ideed

- Koostada juhend ühekordsete nõude maailmas orienteerumiseks (nõ 2020 aasta suve abimaterjal; peale plasti direktiivi vaja uuendada).
 - mida on Eestis mõistlik kasutada, arvestades ümbertöötlemise võimalusi
 - mis-on-mis: komposteeritav ver rohepesu
 - ülevaade tarnijatest
- Ühisprojekt - korraldajate ja jäätmekäitejate/koristusteenusepakkujatega/KOVidega, et oleks pidevalt olemas 1000 raami ja 1000 kaant ja infostendid liigiti kogumise kohta.
- Ühtne värvilahendus liigiti kogumiseks:

- Lisada värvilahendus ka ürituste korraldamise hea tava juurde
- Kaasata KOVi bio-ja segaolmejäätmete ära veo korraldamisse

-

Puuduolevad teenused (Kadri Kalle ja Paap Uspenski juhitud mõttekoda/laud)

Väljakutsed

- Inimeste teadlikkus
- Mis saab sorteeritud jäätmetest? Kuidas päriselt saata ringlusse?
- Igal pool ei saa rohesaadikuid kasutada
- Konteinerite ja inventari puudus
- Lubatud ühekorranõud, mis on ok ja mis mitte - segadus
- Energiatootmine (diisलगeneraatorid)
- Festivalikorraldajatel kogu keskkonnainfo koormus - kes nõustaks? Kes maksaks?
- Veevõtukohtades osades kohtades
- Korduskasutatavate nõude süsteem (pesu, ringlus jne)
- Korduskasutatavad nõud suurele hulgale inimestele (25 000)

Lahendused, ideed

- Regulatsioonidega suunamine (nt olmejäätmete äraandmine peaks kallim olema, laiendatud tootjavastutuse edasiarendamine)
- Rohesaadikud - kuidas edasi arendada, mainet tõsta, rohkem vabatahtlikke saada?
- KOVi oma komplektid (kontenerid, sildid, nõud, kaaned jne)
- Rendiplatvorm erinevatele asjadele, terviklik teenus
- Ürituste kasv kvaliteedis, mitte kvantiteedis, osaliselt ka võibolla kahanemine
- Nõudepesuteenus, seadmed (mobiilne), tagastus, nõude rent - kogu teenus
- Energia: vesinikgeneraatorid? (kunagi tulevikus võibolla?)
- Festivalide nõstamisteenus (kes teeks kokkulepped, suhtleks erinevate osapooltega jne)
- Läbipaistev jäätmete elutsükkel, ahel, et teaks, et need jõuavad õigesse kohta
- Pakkuda nõuderendi arendust catering-ettevõtetele?
- Negavatt jm sarnased konkursid tootearenduseks, pakkuda neile teemasid, mida festivalidel vaja on - nõud, nõudepesu. Turundada ja tõmmata laiemat tähelepanu.
- Pidev infojagamine ei lõpe (külastajatele)
- Kogemuste vahetamine festivalikorraldajate vahel, regulaarsed kokkusaamised + kasvatada roheliste ürituste fb gruppi, levitada infot ka vastava eriala tudengite seas
- Õppekavad: kultuurikorraldus, rekreatsioonikorraldus, keskkonnateemad ka seal sisse tuua
- Tootjavastutusorganisatsioonidelt (TVO, ETO, EPR) küsida ka lahendusi pakendite ja kogumise osas

- Ise rohkem KOViga koostööd teha, küsida ja nõuda paremaid lahendusi

Ühised kokkulepped seminari-mõttekodade lõpuks:

- 1) Koostada Keskkonnaministeeriumile märgukiri ühekorraplasti direktiivi osas. Seminari korraldajad eesotsas Kadri Kallega teevad esialgse versiooni. Kirjale saavad alla kirjutada kõik soovijad - festivalid, keskkonnaühendused jne**
- 2) Jäätmete liigiti kogumisel hakata ühiselt kasutama värve:**
 - kollane - pakend (plast, metall; kui eraldi ei koguta, siis ka paber ja klaas)**
 - roheline - taara/klaas**
 - tumehall - olme**
 - pruun - biojätmed**
 - sinine - paber**
- 3) Jätkata omavahelist koostööd, sh võimalik ühine raamide/jäätmekeeruste ost ja rent, Keskkonnaministeeriumile probleemide edastamine jne**

